

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงธรรมะ เจริญ และแสวงบุญและการตลาดเชิงกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Population) คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรมในแหล่งท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 วัด โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ จำนวน 4 วัด ได้แก่ (1) วัดพนัญเชิงวรวิหาร (2) วัดใหญ่ชัยมงคล (3) วัดหน้าพระเมรุ (4) วัดท่าการ้อง และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม จำนวน 2 วัด ได้แก่ (1) วัดมเหยงคณ์ และ (2) วัดตาลเอน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรมในแหล่งท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้คำนวณขนาดตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557, น. 26) โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% จะได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยจะกำหนดขนาดตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ คำนวณได้ขนาดตัวอย่าง 385 คน ได้เพิ่มขนาดตัวอย่างอีก 15 คน รวมเป็น 400 คน จากแหล่งท่องเที่ยว 4 วัด ได้แก่ (1) วัดพนัญเชิงวรวิหาร (2) วัดใหญ่ชัยมงคล (3) วัดหน้าพระเมรุ (4) วัดท่าการ้อง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตรเดียวกัน ได้ขนาดตัวอย่าง 385 คน ได้เพิ่มขนาดตัวอย่างอีก 102 คน รวมเป็น 487 คน จากแหล่งท่องเที่ยว 2 วัด ได้แก่ (1) วัดมเหยงคณ์ และ (2) วัดตาลเอน

2.1 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ดังนี้

(1) วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดโควตาจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ ในแหล่งท่องเที่ยว 4 วัด ได้แก่ วัดใหญ่ชัยมงคล วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดท่าการ้อง และวัดหน้าพระเมรุ วัดละ 100 คน รวมเป็น 400 คน และนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มาท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม ในแหล่งท่องเที่ยว 2 วัด ได้แก่ วัดมเหยงคณ์ 260 คน วัดตาลเอน 227 คน รวม 487 คน รวมนักท่องเที่ยวทั้งหมดเป็น 887 คน โดยกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละวัดตามจำนวน ดังตาราง

แหล่งท่องเที่ยววัดที่เน้นท่องเที่ยว แสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ		แหล่งท่องเที่ยววัดที่เน้น เชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม	
วัด	จำนวนตัวอย่าง	วัด	จำนวนตัวอย่าง
1. วัดใหญ่ชัยมงคล	100	1. วัดมเหยงคณ์	260
2. วัดพนัญเชิงวรวิหาร	100	2. วัดตาลเอน	227
3. วัดท่าการ้อง	100	-	-
4. วัดหน้าพระเมรุ	100	-	-
รวม	400	รวม	487
รวมทั้งหมด		รวม	887

(2) วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเจาะจงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม ในวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 วัด ตามจำนวนที่กำหนดในตารางในข้อ (1) โดยให้ตอบแบบสอบถามภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม ในแหล่งท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 วัด ได้แก่ (1) วัดพนัญเชิงวรวิหาร (2) วัดใหญ่ชัยมงคล (3) วัดหน้าพระเมรุ (4) วัดท่าการ้อง (5) วัดมเหยงคณ์ และ (6) วัดตาลเอน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 14 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristics) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน จำนวนผู้ร่วมเดินทาง เคย/ไม่เคยปฏิบัติธรรม เวลาที่ใช้ในการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ/ปฏิบัติธรรมในครั้งนี วิธีการเดินทาง ครั้งนี้ มีจำนวนรวม 12 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดมี 2 ตัวเลือกและหลายตัวเลือกให้ตอบ และปลายเปิดให้เติมคำ/ข้อความ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) เรียงลำดับ (Ordinal scale) และอัตราส่วน (Ratio scale)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยววัดในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีจำนวนรวม 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ของพฤติกรรมการท่องเที่ยววัดในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ระดับคะแนน	ระดับพฤติกรรมगत่องเที่ยววัดในอดีตถึงปัจจุบัน	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรมगत่องเที่ยววัดในอดีตถึงปัจจุบัน
1	น้อยครั้งมาก/ ไม่ได้ทำเลย	1.00 - 1.80	น้อยครั้งมาก/ ไม่ได้ทำเลย
2	น้อยครั้ง	1.81 - 2.60	น้อยครั้ง
3	บางครั้ง	2.61 - 3.40	บางครั้ง
4	บ่อยครั้ง	3.41 - 4.20	บ่อยครั้ง
5	บ่อยครั้งมาก	4.21 - 5.00	บ่อยครั้งมาก

ตอนที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล สมาธิ ปัญญา กุศลกรรม (การทำความดี) และกิเลส (เวทนา อารมณ์) มีจำนวนรวม 15 ข้อ ประกอบด้วย (1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล (2) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาธิ (3) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญญา (ความรู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้น) (4) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกุศลกรรม (การทำความดี) และ (5) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิเลส (เวทนา อารมณ์) จากข้อ (1) - (5) ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ศีล สมาธิ ปัญญา และกิเลส

ระดับคะแนน	ระดับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ศีล สมาธิ ปัญญา กุศลกรรม (การทำความดี) และกิเลส (เวทนา อารมณ์)	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ศีล สมาธิ ปัญญา กุศลกรรม (การทำ ความดี) และกิเลส (เวทนา อารมณ์)
1	(ไม่เคยเลย/ น้อยครั้งมาก)/ น้อยครั้งมาก	1.00 - 1.80	(ไม่เคยเลย/ น้อยครั้งมาก)/ น้อยครั้งมาก
2	น้อยครั้ง/ น้อยครั้ง	1.81 - 2.60	น้อยครั้ง/ น้อยครั้ง
3	บางครั้ง/บางครั้ง	2.61 - 3.40	บางครั้ง/บางครั้ง
4	บ่อยครั้ง/บ่อยครั้ง	3.41 - 4.20	บ่อยครั้ง/บ่อยครั้ง
5	บ่อยครั้งมาก/ บ่อยครั้งมาก	4.21 - 5.00	บ่อยครั้งมาก/ บ่อยครั้งมาก

	เป็นประจำ/ตลอดเวลา		เป็นประจำ/ตลอดเวลา
--	--------------------	--	--------------------

ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจและความต้องการปฏิบัติในหลักพระพุทธศาสนา มีจำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจและความต้องการปฏิบัติในหลักพระพุทธศาสนา

ระดับคะแนน	ระดับความรู้ความเข้าใจ/ความต้องการ	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้ความเข้าใจ/ความต้องการ
1	น้อยที่สุด/น้อยที่สุด	1.00 - 1.80	น้อยที่สุด/น้อยที่สุด
2	น้อย/น้อย	1.81 - 2.60	น้อย/น้อย
3	ปานกลาง/ปานกลาง	2.61 - 3.40	ปานกลาง/ปานกลาง
4	มาก/มาก	3.41 - 4.20	มาก/มาก
5	มากที่สุด/มากที่สุด	4.21 - 5.00	มากที่สุด/มากที่สุด

ตอนที่ 5 การ ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และ/หรือการปฏิบัติธรรมในเรื่องต่างๆ มีจำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และด้านหลักพระพุทธศาสนา ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และ/หรือการปฏิบัติธรรม

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และ/หรือหลักพุทธศาสนา	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ และ/หรือหลักพุทธศาสนา
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 - 1.80	ไม่ดีอย่างมาก
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 - 2.60	ไม่ดี
3	เฉยๆ	2.61 - 3.40	ปานกลาง
4	เห็นด้วย	3.41 - 4.20	ดี
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 - 5.00	ดีมาก

ตอนที่ 6 เหตุจูงใจในการท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 9 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับเหตุจูงใจในการท่องเที่ยว
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 - 1.80	จูงใจน้อยที่สุด
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 - 2.60	จูงใจน้อย
3	เฉยๆ	2.61 - 3.40	จูงใจปานกลาง
4	เห็นด้วย	3.41 - 4.20	จูงใจมาก
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 - 5.00	จูงใจมากที่สุด

ตอนที่ 7 ความคาดหวัง (ก่อนการท่องเที่ยว) และการรับรู้จริง (หลังการท่องเที่ยว) ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในวัด มีจำนวน 7 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวัง (ความน่าสนใจก่อนท่องเที่ยว) และการรับรู้จริง (การรับรู้สิ่งที่พบเห็นภายหลังท่องเที่ยว) ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในวัด

ระดับคะแนน	ระดับความคาดหวัง (ความน่าสนใจ)/การรับรู้จริง (สิ่งที่พบเห็นภายหลังท่องเที่ยว)	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคาดหวัง/การรับรู้จริง
1	คาดหวังน้อยที่สุด/รับรู้จริงน้อยที่สุด	1.00 - 1.80	คาดหวังน้อยที่สุด/รับรู้จริงน้อยที่สุด
2	คาดหวังน้อย/รับรู้จริงน้อย	1.81 - 2.60	คาดหวังน้อย/รับรู้จริงน้อย
3	คาดหวังปานกลาง/รับรู้จริงปานกลาง	2.61 - 3.40	คาดหวังปานกลาง/รับรู้จริงปานกลาง
4	คาดหวังมาก/รับรู้จริงมาก	3.41 - 4.20	คาดหวังมาก/รับรู้จริงมาก
5	คาดหวังมากที่สุด/รับรู้จริงมากที่สุด	4.21 - 5.00	คาดหวังมากที่สุด/รับรู้จริงมากที่สุด

	จริงมากที่สุด		มากที่สุด
--	---------------	--	-----------

ตอนที่ 8 ความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ มีจำนวนรวม 5 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 - 1.80	ไม่ดีอย่างมาก
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 - 2.60	ไม่ดี
3	เฉยๆ	2.61 - 3.40	ปานกลาง
4	เห็นด้วย	3.41 - 4.20	ดี
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 - 5.00	ดีมาก

ตอนที่ 9 ความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมและการปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนาเสริมเข้าไปในการท่องเที่ยวในวัด มีจำนวนรวม 11 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการเรียนรู้ธรรมและการปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนาเสริมเข้าไปในการท่องเที่ยวในวัด

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการเรียนรู้	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการเรียนรู้
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 - 1.80	ไม่ดีอย่างมาก
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 - 2.60	ไม่ดี
3	เฉยๆ	2.61 - 3.40	ปานกลาง

4	เห็นด้วย	3.41 - 4.20	ดี
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 - 5.00	ดีมาก

ตอนที่ 10 ความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ ในวัด มีจำนวน 4 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อนวัตกรรมต่างๆ (การปฏิบัติธรรมต่างๆ) ในวัด

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 - 1.80	ไม่ดีอย่างมาก
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 - 2.60	ไม่ดี
3	เฉยๆ	2.61 - 3.40	ปานกลาง
4	เห็นด้วย	3.41 - 4.20	ดี
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 - 5.00	ดีมาก

ตอนที่ 11 ความพึงพอใจโดยรวมต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ (การปฏิบัติธรรม) ที่วัด มีจำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.10

ตารางที่ 3.10 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจโดยรวมต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ (การปฏิบัติธรรม)

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ ไม่พึงพอใจเลย	1.00 - 1.80	ไม่พึงพอใจเลย
2	ไม่เห็นด้วย/ ไม่พึงพอใจ	1.81 - 2.60	ไม่พึงพอใจ

3	เฉยๆ/เฉยๆ	2.61 - 3.40	เฉยๆ
4	เห็นด้วย/พึงพอใจ	3.41 - 4.20	พึงพอใจ
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ พึงพอใจมาก	4.21 - 5.00	พึงพอใจมาก

ตอนที่ 12 ความตั้งใจที่จะแนะนำ/บอกต่อให้กับบุคคลอื่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ (การปฏิบัติธรรม) มีจำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.11

ตารางที่ 3.11 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความตั้งใจที่จะแนะนำ/บอกต่อให้กับบุคคลอื่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ (การปฏิบัติธรรม)

ระดับ คะแนน	ระดับความคิดเห็น ต่อการทำบุญ/ทำ ทาน/ไหว้พระ	ระดับคะแนน เฉลี่ย	ระดับความตั้งใจที่จะแนะนำ/บอกต่อ ให้กับบุคคลอื่นเกี่ยวกับการทำบุญ/ ทำทาน/ไหว้พระ
1	ต่ำมาก/ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 - 1.80	ตั้งใจน้อยที่สุด
2	ต่ำ/ ไม่เห็นด้วย	1.81 - 2.60	ตั้งใจน้อย
3	ปานกลาง/เฉยๆ	2.61 - 3.40	ตั้งใจปานกลาง
4	สูง/เห็นด้วย	3.41 - 4.20	ตั้งใจมาก
5	สูงมาก/ เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 - 5.00	ตั้งใจมากที่สุด

ตอนที่ 13 พฤติกรรมภายหลังการท่องเที่ยว : แนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในวัดในอนาคต มีจำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับ

การวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.12

ตารางที่ 3.12 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมภายหลังจากการท่องเที่ยว : แนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในวัดในอนาคต

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ต่ำมาก	1.00 - 1.80	ไม่ดีอย่างมาก
2	ไม่เห็นด้วย/ต่ำ	1.81 - 2.60	ไม่ดี
3	เฉยๆ/ปานกลาง	2.61 - 3.40	ปานกลาง
4	เห็นด้วย/สูง	3.41 - 4.20	ดี
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง/สูงมาก	4.21 - 5.00	ดีมาก

ตอนที่ 14 ความคิดเห็น/ความรู้สึกหลังการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ (การปฏิบัติธรรม) ที่วัดมีจำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Semantic differential scale มี 5 ระดับ ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval scale) โดยกำหนดระดับคะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 3.13

ตารางที่ 3.13 ระดับคะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์การปฏิบัติเชิงทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ (การปฏิบัติธรรม)

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็น/ความรู้สึกหลังการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น/ความรู้สึกหลังการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 - 1.80	ไม่ดีอย่างมาก
2	ไม่เห็นด้วย	1.81 - 2.60	ไม่ดี
3	เฉยๆ	2.61 - 3.40	ไม่แน่ใจ
4	เห็นด้วย	3.41 - 4.20	ดี
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21 - 5.00	ดีมาก

ตอนที่ 15 พฤติกรรมการท่องเที่ยววัด มีจำนวน 2 ข้อ ลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด ให้เติมคำ/ข้อความในช่องว่าง ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอัตราส่วน (Ratio scale)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ประกอบด้วย การหาความเที่ยงตรงและการหาความเชื่อมั่น ดังนี้

(1) การวัดความเที่ยงตรง (Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ได้แก่ ความสอดคล้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

(2) การวัดความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดลองสอบกับนักท่องเที่ยงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบัค (Cronbach's Alpha coefficient method) จากการศึกษาของ Sekaran (1992, p. 287) กล่าวว่า ค่าที่ใกล้เคียง 1 มาก แสดงว่า มีค่าความเชื่อมั่นมาก ค่าความเชื่อมั่นต้องมีอย่างน้อย .60 ขึ้นไป และ Nunnally (1978) ระบุว่า ค่าความเชื่อมั่นต้องมีอย่างน้อย .70 ขึ้นไป จึงจะสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	คือ	ค่าความเชื่อมั่น
n	คือ	จำนวนข้อ
S_i^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_t^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ในการหาค่าความเชื่อมั่นตามสูตรนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละส่วน ดังตารางที่ 3.14

ตารางที่ 3.14 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการท่องเที่ยวเชิงธรรมเชิงแสงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ ประกอบด้วย (1) วัดพนัญเชิงวรวิหาร (2) วัดใหญ่ชัยมงคล (3) วัดหน้าพระเมรุ และ (4) วัดท่าการ้อง

เรื่อง	วัดพนัญเชิงวรวิหาร	วัดใหญ่ชัยมงคล	วัดหน้าพระเมรุ	วัดท่าการ้อง
1. พฤติกรรมการท่องเที่ยววัดในอดีตถึงปัจจุบัน : การทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.741	.657	.699	.710
2. พฤติกรรมการปฏิบัติธรรม	.776	.806	.874	.830
3. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล สมาธิ ปัญญา กุศลกรรม และกิเลส	.874	.714	.865	.899
4. ความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนา	.927	.930	.953	.950
5. ความต้องการปฏิบัติในหลักพระพุทธศาสนา	.903	.931	.960	.965
6. ความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.815	.795	.873	.917
7. ความคิดเห็นต่อหลักพระพุทธศาสนา	.873	.907	.924	.912
8. เหตุจูงใจในการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.643	.314	.403	.288
9. เหตุจูงใจเรียนรู้ธรรม/ปฏิบัติธรรม	.836	.801	.774	.885
ความคาดหวัง	.891	.892	.890	.909
การรับรู้จริง	.872	.888	.838	.879
10. ความคิดเห็นต่ออันวัตรกรรมทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.873	.918	.902	.930
11. นวัตรกรรมการเรียนรู้ธรรม และการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา	.945	.947	.939	.936
12. ความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.868	.886	.878	.903
13. พฤติกรรมภายหลังการท่องเที่ยว : ความพึงพอใจโดยรวม	.858	.893	.861	.907
14. พฤติกรรมภายหลังการท่องเที่ยว : ความตั้งใจจะแนะนำ/บอกต่อ	.910	.917	.941	.610
15. พฤติกรรมภายหลังการท่องเที่ยว : แนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต	.903	.931	.887	.946
16. ความคิดเห็น/ความรู้สึกหลังการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.906	.913	.933	.907

ตารางที่ 3.15 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปฏิบัติธรรม ประกอบด้วย (1) วัดมเหยงคณ์ และ (2) วัดตาลเอน

เรื่อง	วัดมเหยงคณ์	วัดตาลเอน
1. พฤติกรรมการท่องเที่ยววัดในอดีตถึงปัจจุบัน : การทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.577	.559
2. พฤติกรรมการปฏิบัติธรรม	.815	.802
3. กิจกรรม ศิล สมาธิ ปัญญา กุศลกรรม และกิเลส	.867	.908
4. ความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนา	.913	.859
5. ความต้องการปฏิบัติในหลักพระพุทธศาสนา	.841	.958
6. การทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.844	.860
7. ความคิดเห็นต่อหลักพุทธศาสนา	.877	.881
8. เหตุจูงใจการทำบุญ	.224	.166
9. เหตุจูงใจเรียนรู้ธรรม/ปฏิบัติธรรม	.713	.800
ความคาดหวัง	.822	.816
การรับรู้จริง	.813	.763
10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.884	.855
11. นวัตกรรมการเรียนรู้ธรรม และการปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนา	.928	.920
12. ความคิดเห็นต่อการทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ	.838	.747
13. พฤติกรรมภายหลังการท่องเที่ยว : ความพึงพอใจโดยรวม	.924	.891
14. พฤติกรรมภายหลังการท่องเที่ยว : ความตั้งใจจะแนะนำ/บอกต่อ	.962	.992
15. พฤติกรรมภายหลังการท่องเที่ยว : แนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต	.949	.916
16. ความคิดเห็น/ความรู้สึกลหลังการปฏิบัติธรรม	.855	.828

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงแสวงบุญ/ทำบุญ/ทำทาน/ไหว้พระ จำนวน 400 คน จาก 4 วัด ได้แก่ (1) วัดพนัญเชิงวรวิหาร (2) วัดใหญ่ชัยมงคล (3) วัดหน้าพระเมรุ (4) วัดท่าการ้อง โดยเก็บวัดละ 100 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงธรรม/ปฏิบัติธรรม จำนวน 500 คน จาก 2 วัด ได้แก่ (1) วัดมเหยงคณ์ 260 คน และ (2) วัดตาลเอน 227 คน รวม 487 คน รวมจำนวนทั้งหมด 887 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากแบบสอบถามแล้ว จะนำข้อมูลทั้งหมดมาคัดเลือก จัดระบบ จัดกลุ่มข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อใช้อธิบายลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 – ตอนที่ 15

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

(1) สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการพิสูจน์ว่าตัวแปรอิสระใดมีผลต่อตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระใดที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตาม

(2) สถิติการวิเคราะห์ค่าที (Independent sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

(3) สถิติการวิเคราะห์ค่า Paired t-test (Dependent t-test) ใช้เปรียบเทียบความเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน

(4) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปที่เป็นอิสระต่อกัน